

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 882/2566

นาย ช.โจทก์ บริษัท ร.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 654, ป.วิ.พ. มาตรา 94

ย่อ / หลักกฎหมาย

แม้ตามสำเนาหนังสือสัญญาจ้างรวมแปดโฉนด ข้อ 5 ระบุให้สัญญาฉบับนี้เป็นหลักฐานการกู้เงิน ข้อ 6 ระบุว่า ไม่มีดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายในหนึ่งปี และตามบันทึกข้อตกลง ข้อ 1 ระบุว่า หากผู้กู้ผิดสัญญาโดยไม่ชำระหนี้คืนให้แก่ผู้ให้กู้ภายในกำหนดเวลาใดก่อนจำนอง ผู้กู้จะต้องชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของต้นเงินจำนองแก่ผู้ให้กู้ นับแต่วันผิดนัดชำระหนี้ จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น อันเป็นการระบุว่าการกู้เงินระหว่างโจทก์และจำเลยนั้น โจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งไม่เกินกว่าที่ ป.พ.พ. มาตรา 654 กำหนดไว้ก็ตาม แต่การที่จำเลยนำสืบพยานบุคคลและพยานวัตถุฟังได้ว่า ในการทำสัญญาจ้างนองตกลงกันว่าจะไม่มีการคิดดอกเบี้ย แต่ความจริงโจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยตั้งแต่วันที่ทำสัญญาจ้างนองอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ซึ่งจะต้องเสียดอกเบี้ยเดือนละ 204,300 บาท แต่พยานขอลดหย่อนเหลือเดือนละ 200,000 บาท โดยโจทก์ให้จำเลยแบ่งชำระเงิน 2 ยอด ยอดแรกชำระ 150,000 บาท อีกยอดชำระ 50,000 บาท โจทก์ออกใบเสร็จรับเงินให้เฉพาะยอดเงิน 150,000 บาท เพราะเกรงว่าจะถูกกล่าวหาว่าคิดดอกเบี้ยจากจำเลยเกินกว่าอัตราร้อยละ 15 ต่อปี เป็นการผิดกฎหมาย ซึ่งต้นเงิน 13,620,000 บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ต้องเสียดอกเบี้ยเดือนละ 170,250 บาท จำเลยชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์เท่าที่รวบรวมใบเสร็จรับเงินได้ 12 ฉบับ รวมเป็นเงิน 1,150,000 บาท เป็นการนำสืบถึงข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยเป็นโมฆะอันเป็นผลทำให้หนี้ตามสัญญาบางส่วนไม่สมบูรณ์ อันเป็นการนำสืบถึงความไม่สมบูรณ์แห่งหนี้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 94 วรรคท้าย การรับฟังพยานบุคคลว่าหนี้บางส่วนที่ระบุไว้ในเอกสารไม่สมบูรณ์ จึงไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา 94

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 15,585,903.56 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ของต้นเงิน 13,620,000 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ หากไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนให้ยึดที่ดินโฉนดเลขที่ 14628, 14629, 228059, 228060, 228061, 228062, 228063 และ 228064 พร้อมสิ่งปลูกสร้างออกขายทอดตลาดชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วน จำเลยให้การขอให้พิพากษาให้จำเลยนำดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไปหักจากต้นเงินที่จำเลยได้รับจากโจทก์ตามความเป็นจริง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงิน 15,585,903.56 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ของต้นเงิน 13,620,000 บาท นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 17 เมษายน 2563) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ แต่ดอกเบี้ยคำนวณตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2562 อันเป็นวันถัดจากวันที่จำเลยชำระดอกเบี้ยครั้งสุดท้าย จนถึงวันฟ้องต้องไม่เกิน 1,213,486.03 บาท ตามที่โจทก์ขอ หากจำเลยไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนให้ยึดที่ดินโฉนดเลขที่ 14628, 14629, 228059, 228060, 228061, 228062, 228063 และ 228064 พร้อมสิ่งปลูกสร้างที่จำนองออกขายทอดตลาด ชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วน กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 30,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายใน

การดำเนินคดีให้เป็นพับ จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยชำระเงิน 12,470,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันที่ 23 พฤษภาคม 2561 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ โดยให้นำเงินที่จำเลยชำระค่าดอกเบี้ยให้แก่โจทก์แต่ละคราว มาหักชำระดอกเบี้ยก่อนหากมีเหลือให้นำไปหักชำระต้นเงิน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ นอกจากนี้ที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า จำเลยเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2559 จำเลยกู้ยืมเงิน 13,620,000 บาท จากโจทก์ โดยนำที่ดินโฉนดเลขที่ 14628, 14629, 228059, 228060, 228061, 228062, 228063 และ 226084 พร้อมสิ่งปลูกสร้างมาจดทะเบียนจำนองไว้แก่โจทก์โดยไม่มีดอกเบี้ย และจำเลยจดทะเบียนการเช่าที่ดินทั้งแปดแปลงพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้แก่โจทก์ มีกำหนดเวลาเช่า 30 ปี ค่าเช่าปีละ 50,000 บาท ต่อมาในวันเดียวกันโจทก์กับจำเลยทำหนังสือบันทึกข้อตกลงและสัญญาต่อท้ายอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาเช่าที่สำนักงานของจำเลย หลังจากนั้นวันที่ 23 พฤษภาคม 2561 โจทก์กับจำเลยตกลงให้โจทก์คิดดอกเบี้ยจากต้นเงิน 13,620,000 บาท อัตราร้อยละ 12 ต่อปี ต่อมาจำเลยผิดนัดชำระหนี้ โจทก์มีหนังสือทวงถามให้ชำระหนี้และบอกกล่าวให้จำเลยไถ่ถอนจำนองภายใน 60 วัน จำเลยได้รับหนังสือวันที่ 5 ธันวาคม 2562 แล้วเพิกเฉย ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์มีว่า การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าโจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยก่อนวันที่ 23 พฤษภาคม 2561 อัตราร้อยละ 18 ต่อปี อันเป็นการคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด มีผลให้ดอกเบี้ยดังกล่าวตกเป็นโมฆะ โจทก์ย่อมไม่มีสิทธิได้ดอกเบี้ย และให้นำดอกเบี้ยที่จำเลยชำระ รวมเป็นเงิน 1,150,000 บาท ไปหักกับต้นเงินตามสัญญาจำนองทั้งหมด คงเหลือหนี้เงินกู้ตามสัญญาจำนองเป็นเงิน 12,470,000 บาท ถือเป็นต้นเงิน ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า แม้ตามสำเนาหนังสือสัญญาจำนองรวมแปดโฉนด ข้อ 5 ระบุให้สัญญาฉบับนี้เป็นหลักฐานการกู้เงิน ข้อ 6 ระบุว่าไม่มีดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายในหนึ่งปี และตามบันทึกข้อตกลง ข้อ 1 ระบุว่า หากผู้กู้ผิดสัญญาโดยไม่ชำระหนี้คืนให้แก่ผู้ให้กู้ภายในกำหนดเวลาไถ่ถอนจำนอง ผู้กู้จะต้องชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของต้นเงินจำนองแก่ผู้ให้กู้ นับแต่วันผิดนัดชำระหนี้จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น อันเป็นการระบุว่าการกู้เงินระหว่างโจทก์และจำเลยนั้น โจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งไม่เกินกว่าที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 กำหนดไว้ก็ตาม แต่การที่จำเลยนำสืบพยานบุคคลและพยานวัตถุฟังได้ว่า ในการทำสัญญาจำนอง ตกลงกันว่าจะไม่มีการคิดดอกเบี้ย แต่ความจริงโจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยตั้งแต่วันที่ทำสัญญาจำนองอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ซึ่งจะต้องเสียดอกเบี้ยเดือนละ 204,300 บาท แต่พยานขอลดหย่อนเหลือเดือนละ 200,000 บาท โดยโจทก์ให้จำเลยแบ่งชำระเงิน 2 ยอด ยอดแรกชำระ 150,000 บาท อีกยอดชำระ 50,000 บาท โจทก์ออกใบเสร็จรับเงินให้เฉพาะยอดเงิน 150,000 บาท เพราะเกรงว่าจะถูกกล่าวหาว่าคิดดอกเบี้ยจากจำเลยเกินกว่าอัตราร้อยละ 15 ต่อปี เป็นการผิดกฎหมาย ซึ่งต้นเงิน 13,620,000 บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ต้องเสียดอกเบี้ยเดือนละ 170,250 บาท จำเลยชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์เท่าที่รวบรวมใบเสร็จรับเงินได้ 12 ฉบับ รวมเป็นเงิน 1,150,000 บาท เป็นการนำสืบถึงข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยเป็นโมฆะอันเป็นผลทำให้หนี้ตามสัญญาบางส่วนไม่สมบูรณ์ อันเป็นการนำสืบถึงความไม่สมบูรณ์แห่งหนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 วรรคท้าย การรับฟังพยานบุคคลว่าหนี้บางส่วนที่ระบุไว้ในเอกสารไม่สมบูรณ์ จึงไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

แพ่ง มาตรา 94 แต่อย่างไรก็ดี ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า โจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยก่อนวันที่ 23 พฤษภาคม 2561 อัตราร้อยละ 18 ต่อปี อันเป็นการคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด มีผลให้ดอกเบี้ยดังกล่าวตกเป็นโมฆะ เมื่อข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยตกเป็นโมฆะแล้ว จำเลยไม่อาจเรียกร้องให้คืนเงินดอกเบี้ยที่ชำระฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายได้ และโจทก์ก็ไม่มีสิทธิได้ดอกเบี้ยดังกล่าวด้วย จึงต้องนำดอกเบี้ยที่จำเลยชำระให้แก่โจทก์เป็นเงิน 1,150,000 บาท ไปหักเงินต้นตามสัญญาจำนอง คงเหลือหนี้เงินกู้ตามสัญญาจำนองเป็นเงิน 12,470,000 บาท และถือว่าเงินดังกล่าวเป็นต้นเงินตามบันทึกข้อตกลงเรื่องแก้ไขหนี้อันจำนองเป็นประกัน ซึ่งบันทึกดังกล่าวคู่ความได้ตกลงเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2561 กำหนดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด จึงต้องคิดดอกเบี้ยอัตราดังกล่าวจากต้นเงิน 12,470,000 บาท เมื่อปรากฏว่าจำเลยได้ชำระดอกเบี้ยอัตราดังกล่าวให้แก่โจทก์ จึงต้องนำเงินที่จำเลยชำระแต่ละคราวมาหักชำระดอกเบี้ยก่อน หากมีเหลือจึงนำไปหักชำระต้นเงิน ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้นพิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ไกรรัตน์ วีรพัฒนสุวรรณ · ประกอบ ลีนะเปสนันท์ · สิงห์ชัย ฤาษุตานันท์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/882/2566>